

Var med och inventera sjöfåglar i vår!

Tord Gustafsson

Våtmarker utgör en viktig miljö för en mängd djur, inte minst för fåglar. I det grunda vattnet finns skedänder, krickflockar och sothöns, på sjön dansar skäggdoppingsparet, på strandängen födosöker vadarfåglar och i luften skrär en skärm av skratmåsar. Det är lätt att bli fascinerad av fågelliv vid våtmarker. Den är en källa till liv och upplevelser.

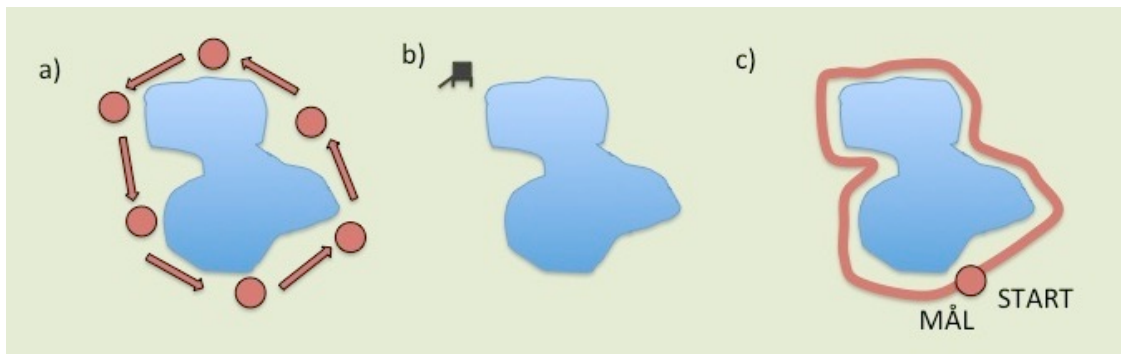
Med början 2015 startade Norrbottens Ornitologiska Förening tillsammans med Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige och Svensk Fågeltaxering (SFT) inventering av sjöfåglar (vid våtmarker, sjöar, strandängar och kärr, mossar är ej inkluderade). Inventeringen i sig är relativt enkel, vilket gör att inte bara experter kan delta. Även du som har goda fågelkunskaper, men kanske har mindre erfarenhet av att inventera är varmt välkommen. Papper, penna, kikare och ev tubkikare räcker. Förhoppningen är att detta inventeringsprojekt både ska kunna bidra till kunskapsinsamlandet av fåglarnas populationstrender, men också öka intresset för fåglarna och att utföra inventeringar.

Materialet som samlats in av SFT idag saknar till stor del substantiell data från våtmarker (exkl. mossar), därför kompletterar denna riktade insats de redan befintliga standard- och punktrutterna. Det finns tre metoder att välja mellan. Den första är punktrutt, där observationer görs från ett antal förutbestämda punkter som ligger utspridda kring/längs våtmarken. Den andra är en observationsslinga där inventeraren noterar de fåglar som observeras medan man går. Det tredje alternativet är observation från ett fågeltorn eller observationsplattform (en punkt).

För att vi inte ska få en bra spridning på inventeringarna inom länet och undvika dubbelinventeringar är det bra om du i förväg meddelar var du vill inventera till NOF:s utsedde koordinator enligt nedan. Härifrån kan du också få protokoll och mer detaljerade instruktioner för hur inventeringen ska gå till. Inventeringen ska göras vid ett tillfälle i slutet av maj månad varje år (i lappmarkerna kan även första veckan i juni duga).

Beskrivning av metodiken

- Inventeringen omfattar alla typer av våtmarker utom mossar (som på nationell nivå täcks väl av standardrutterna). Detta innebär att miljöer som sjöar, vattendrag, småvatten, strandängar och kuststräckor kan ingå.
- Inventeringen omfattar fågelarter knutna till vatten och våta miljöer (t.ex. lommar, doppingar och andfåglar) samt rovfåglar men inte tättingar.
- Inventeringen innebär att man räknar förekommande fågelindivider av våtmarksarter, inte antal häckande par. Ej heller ska förbisträckande fåglar eller ungar noteras. Givet viss insamling av extrainformation kan möjligen bedömt antal häckande par beräknas utifrån grunddata, men det är inte syftet i första hand.
- Det finnas tre sätt att inventera inom systemet. Dessa är a) punktrutt, b) fågeltornsräkning och c) inventeringsslinga (se Fig. 1).

Figur 1. Illustrerar exempel av de olika metoderna för inventeringen; punktrutt a), fågeltornsräkning b) och observationsslinga c).

- För punktrutter och fågeltornsrutter räknar man två gånger från varje punkt i lika långa intervaller. På punkten noterar man alla fåglar man ser under den första 5-minutersperioden, sedan kompletterar man med vad som tillkommer under den andra 5-minutersperioden. Vid fågeltornsräkning bedömer du själv hur länge du behöver räkna för att täcka in de flesta fåglarna. En timme är minimum. Detta exempel innebär räkning av alla fåglar i två 30-minutersperioder där man under den första perioden noterar alla fåglar du ser och sedan kompletterar med tillkommande fåglar under den andra perioden.
- När man väl startat att räkna på en plats är meningen att man sedan fortsätter att räkna på samma sätt framöver. T.ex. om en sjö inventeras med en punktrutt måste räkningen ske från samma punkter året efter. Det räcker alltså inte bara att räkna fåglar vid samma sjö men från nya punkter.
- En rutt/slinga är inte personlig utan kan tas över av ny inventerare om den förste inventeraren inte längre kan fortsätta med rutten följande år.
- Detaljerade anvisningar och protokoll finns under Svensk Fågeltaxerings hemsida: <http://www.fageltaxering.lu.se/>

Under åren 2015-2020 har 12 olika fågellokalen inventerats i Haparanda, Kalix, Luleå, Boden, Älvsbyn och Gällivare kommuner.

Sångsvanen är en art som ses vid flera av de sjöfågellokaler som inventerats i Norrbotten. Bilden från gömsle vid Mjölkuddstjärn i Luleå kommun.

Vi behöver fler inventerare i Norrbottens län!

Om du har något fågeltorn eller mindre våtmark i närheten av där du bor så prova på denna enkla form av inventering! Vi behöver öka kunskapen om hur det går för våra sjöfåglar i länet då dessa inte täcks in så bra av andra inventeringar.

För frågor och anmälan kontakta Tord Gustafsson i NOF, antingen per telefon 070- 516 6565 eller ännu hellre via e-post: gustafssontord@gmail.com.